

Kryžkalnyje partizanus įamžins kalavijas

DAIVA BARONIENĖ

daivabaro@lzinios.lt

Lietuvos laisvės kovos sąjūdis (LLKS) ir Raseinių rajono savivaldybė netrukus ketina pasirašyti bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią bus įamžintas 20 tūkst. kovose su sovietiniais agresoriais žuvusių Lietuvos partizanų atminimas.

Raseinių rajone, ant Kryžkalnio kalvos, netoli jau baigiamos statyti koplyčios, po metų kitų turėtų iškilti paminklas į partizaninę kovą su sovietų okupantais pakilusiems ir galvas už Lietuvos laisvę padėjusiems vyrams bei moterims. Šiems kovotojams ketinama statyti memorialą. Jį sudarytų 25 metrų aukščio obeliskas, vaizduojantis į žemę įsmeigtą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) laikų kalaviją, atminimo sieną, kurioje būtų įrašyti visų žuvusių Lietuvos partizanų vardai, ir nežinomo partizano kapas.

Įsipareigoja padėti

Raseinių rajono meras Algirdas Gričius „Lietuvos žinioms“ sakė, kad balandžio 26-ąją vyksiančiame savivaldybės tarybos posėdyje vietos politikai turėtų jam patikėti savivaldybės vardu pasirašyti sutartį su LLKS vadovu Giedriumi Gatavecku dėl Kryžkalnio memorialo. „Tiesą sakant, nežinau, kaip atrodys tas paminklas. Sutartis, kurioje bus įtvirtinta, jog savivaldybė pritaria paminklo statyboms, reikalinga tam, kad LLKS galėtų rinkti jam būtinas lėšas“, – aiškino meras.

Rajono vadovas pabrėžė, kad statyti paminklą partizanams planuojama iš aukų, surinktų iš Lietuvos gyventojų ir išeivijos. Taip pat tikimasi gauti pinigų iš valstybės biudžeto.

Kryžkalnio memorialo vizualizacija.

„Sutartį pasirašiusi Raseinių rajono savivaldybė įsipareigos talkinti formuojant paminklo statyboms skirtą sklypą, tvirtinant projektavimo sąlygas, gaunant statybų leidimą ir tvarkant kitus privalomus dokumentus“, – kalbėjo A. Gričius. Meras pridūrė, kad sutartis taip pat įpareigos savivaldybę prižiūrėti jau pastatytą memorialą ir tvarkyti jo aplinką. „Paminklas bus netoli koplyčios, statomas ant tos pačios Kryžkalnio kalvos“, – patikslino rajono vadovas. Jis pabrėžė, kad koplyčios statyboms ir jos prieigų sutvarkymo darbams Vyriausybė iš šių metų biudžeto yra skyrusi 300 tūkst. eurų. A. Gričiaus teigimu, koplyčia bus baigta dar šiemet.

Konkurso skelbti neprivalėjo

LLKS vadovas G. Gataveckas „Lietuvos žinias“ tikino, kad sutartis su Raseinių rajono savivaldybe būtina norint kaip galima greičiau pradėti partizanams skirtą paminklo statybą. Anot pašnekovo, paminklas kartu su minėta koplyčia ir šalia jos atsirasiąčiomis akmens plokštėmis Kęstučio apygardos partizanams įamžinti sudarytų vientisą memorialą. LLKS pirmininkas pažymėjo, kad jo vadovaujamas sąjūdis, vienijantis 16 įvairių Lietuvos laisvės idėjai neabejingų visuomeninių organizacijų, ketina statyti skulptoriaus Tado Gutausko drauge su architektu Sauliumi Pamerneku

Preliminari Kryžkalnio memorialo kaina – apie 600 tūkst. eurų.

kuriamą paminklą. „Kadangi esame nevyriausybinė organizacija, mums neprivalu skelbti meninio paminklo konkurso. Turėjome teisę patys pasirinkti patikusį kūrinį, ir tai padarėme“, – tvirtino jis.

Kiek anksčiau būta siūlymų įgyvendinti skulptoriaus Gintauto Lukošaičio idėją ir statyti paminklą „Žvalgai“. Jis vaizduoja vieną ant kito palipusius partizanus, kurių vienas, esantis viršuje, žvelgia pro žiūronus. „Tačiau tokio paminklo

modelį pamatę tikrieji partizanai, kurių Lietuvoje likę vos kelios dešimtys, gana griežtai jį sukritikavo“, – neslėpė G. Gataveckas. Jis pažymėjo, kad su Raseinių rajono savivaldybe pasirašius sutartį bus pradėta intensyviai rinkti lėšas. „Norime, jog paminklas iškiltų 2019-aisiais, minint Lietuvos laisvės kovos deklaracijos pasirašymo 70-metį“, – kalbėjo LLKS pirmininkas.

Siekia didybės

Skulptorius T. Gutauskas „Lietuvos žinioms“ sakė, kad jo siekis – išskirtinis, didingas kovotojams už Lietuvos laisvę skirtas paminklas, matomas dešimčių kilometrų spinduliu. Todėl ir siūlantis statyti 25 metrų aukščio obeliską – lietuvių laisvės kovas simbolizuojantį LDK laikų kalaviją, įsmeigtą į Kryžkalnio kalvos žemę. Pasak skulptoriaus, kaip modelis obeliskui būtų pasirinktas XI–XIII amžiaus kalavijas, iškastas archeologų Ukmergės rajone, Desiukiškėse.

Obeliską juostų atminimo siena, kurioje būtų surašytos visų kovose žuvusių partizanų pavardės, prieš tai uoliai ištyrus jų praeitį. To, anot T. Gutausko, reikia, kitaip vėliau gali kilti nereikalingų aistrų.

Pavardės atminimo sienoje numatoma apšviesti taip, kad jos atrodytų lyg įrašytos krauju. Prie obelisko ir atminimo sienos būtų įrengta aikštė, kurioje tilptų iki 1000 žmonių. Joje stovėtų simbolinis antkapis nežinomam partizanui. „Mūsų tikslas – sukurti tokį memorialą, į kurį trauktų jaunimas, važiuotų ekskursijos ir kuriame būtų gyvenimas“, – dėstė skulptorius. Preliminari memorialo kaina – apie 600 tūkst. eurų. „Atei tyje Kryžkalnyje galėtų būtų pastatytas ir įrengtas partizaninių kovų muziejus, tačiau tai – jau kitas etapas“, – pridūrė T. Gutauskas. ●